

ข่าวปลอม ข่าวเท็จในยุคดิจิทัลและความจริงของสรรพสิ่ง บางทัศนะในทางปรัชญา*

THE FAKE NEWS IN THE DIGITAL AGE AND THE CONCEPT OF TRUTH IN EVERYTHING ON SOMG PHILOSOPHICAL VIEW

มงคล เทียนประเทืองชัย

Mongkol Thianprathuangchai

มหาวิทยาลัยรังสิต

Rangsit University, Thailand

E-mail: mongthian65@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง “ข่าวปลอม ข่าวเท็จในยุคดิจิทัลกับแนวคิดเรื่องความจริงของสรรพสิ่งบางทัศนะในทางปรัชญา” นี้ มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ ผู้วิจัยต้องการนำเสนอผลการวิเคราะห์แนวคิดเรื่องความจริงของสรรพสิ่งบางทัศนะ และต้องการทำให้ปัญหาข่าวปลอม ข่าวเท็จในยุคดิจิทัลนี้ชัดเจนยิ่งขึ้นด้วยแนวคิดเรื่องความจริงบางทัศนะในทางปรัชญา ซึ่งพบว่าแนวคิดเรื่องความจริงของสรรพสิ่ง (ชีวิต โลก และจักรวาล) สามารถแบ่งเป็น 2 แนวคือ แนวคิดความจริงตามธรรมชาติหรือความจริงแบบภววิสัย และแนวคิดความจริงที่ผ่านจิต ซึ่งมีอยู่ 2 ส่วน คือ ความจริงตามธรรมชาติบางส่วนที่ต่อมาจิตเข้าไปรับรู้ได้ และความจริงแบบจินตนาการร่วมกันของมนุษย์หรือสมมติสัจจะ โดยที่ความจริงตามธรรมชาตินั้นแบ่งย่อยเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ ในลักษณะที่เป็นรูปธรรมของสสาร ในลักษณะเป็นพลังงานของสสาร และในลักษณะนามธรรมต่าง ๆ โดยทั้ง 3 ลักษณะนี้สามารถสัมผัสได้เป็นรูปธรรมด้วยอายตนะห้า (ตา หู จมูก ลิ้น กาย ประสาท) หรือบางอย่างอาจต้องอาศัยอายตนะที่หกคือจิตใจในการรับรู้แล้วให้คุณค่าพร้อมทั้งสมมติชื่อให้กับสิ่งนั้น ๆ เมื่อนำไปตีความ สรรพสิ่งที่สมมติเรียกกันว่า “ข่าว” จึงมักจะได้ ความจริง ความเท็จ และปลอม ตรงกัน ส่วนความจริงที่ผ่านจิตทั้ง 2 ส่วนนั้น คือ ความจริงตามธรรมชาติบางส่วนที่ต่อมาจิตเข้าไปรับรู้ได้ และความจริงแบบจินตนาการร่วมกันของมนุษย์หรือสมมติสัจจะ ที่ผ่านเรื่องเล่าที่มีมายาวนานและสลับซับซ้อน เช่น สว่างาม คุณธรรม ศีลธรรม ศาสนา คณิตศาสตร์ หรือค่าของเงินค่าของทองคำ เป็นต้น เมื่อนำไปตีความสรรพสิ่งที่สมมติร่วมกันที่เรียกว่า “ข่าว”

* Received December 27, 2021; Revised January 24, 2022; Accepted January 29, 2022

คำสำคัญ: ข่าวปลอม, ดิจิทัล, ความจริง, ปรัชญา

Abstract

This Academic article on "The Fake News in the Digital Age and The Concept of Truth in Everything on some philosophical view" has two objectives: The Researcher want to present the results of analysis of the Concept of Truth of Everything (Life, World and Universe) and Analyze the Concept of Truth of the Fake News in the digital age is made clearer with some philosophical viewpoints of truth. I found that the Concept of Truth of Everything (Life, World and the Universes). I can be divided into two concepts: The Concept of Natural Truths or The Reality of Objective. The Concept of Mental Truths, which has two parts: some natural truths that the mind can later perceive and imagination Truths or Conventional truth. The Natural truths are subdivided into 3 characteristics: in the concrete nature of matter, the energy of matter and in various abstract ways, these three characteristics can be tangible with the five senses (eyes, ears, noses, tongues, nerves) or some may rely on the sixth sense of mind, the mind to perceive. Next to give value and assume a name for that thing. When we were interpreted some things that are imaginary are called "news", so they tend to have the same truth, falsehood, and falsity. For Mental Truths: it is some natural truth that the mind can later perceive. And the reality of Imagination Truths or Convention Truths that has gone through a long and complicated narrative such as beauty, goodness, morality, religion, mathematics, or the value of money, the value of gold, etc. When we used to interpret all things known as "news", there are differences. It's that the same news can be true news, fake news, or false news. It's like a digital system where one thing can be either the number 0 or the number 1, but at different times. (This is different from quantum computer systems that can be both 0 and 1 at the same time) It's depends on the interpretation of each human or each party whether to use the criteria to decide the truth or usefulness of all things. What is called "news"

Keywords: Fake News, Digital, Truth, Philosophy

บทนำ

“ชาวปลอม” และ “ชาวเท็จ” นั้นมนุษย์จำนวนไม่น้อยเชื่อว่า ไม่เป็นประโยชน์ (หรือมีโทษ) ให้ผลร้าย ยังมีเทคโนโลยีช่วยแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวางด้วยแล้ว เช่น เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล เป็นต้น ยิ่งน่ากลัวอันตรายจากชาวนั้น ในขณะที่เดียวกันก็เชื่อว่า “ชาวจริง” นั้น ดีมีประโยชน์ ต่างจึงแสวงหาความจริงของชาว แต่ก็ต้องพบกับปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาความหมายของคำว่า “จริง” “ปลอม” และ “เท็จ” นั้น อาจตีความไม่ตรงกัน เพราะใช้เกณฑ์การตัดสินที่แตกต่างกันผลที่ได้จึงต่างกัน ปัญหาถกเถียงกันคนละประเด็น (คือความจริงของสรรพสิ่งกับความเป็นประโยชน์ของสรรพสิ่ง) ปัญหาความจริงของระบบอนาล็อกกับระบบดิจิทัล (รวมไปถึงยุคควอนตัมคอมพิวเตอร์ด้วย) และปัญหาการใช้เหตุผลแบบตรรกะวิบัติ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ทำให้มองความจริงเหมือนหรือแตกต่างกันไป ทำให้ผู้คนในสังคมจึงมองสรรพสิ่ง ทั้งที่เป็นสิ่งเดียวกัน (เช่น ชาวเดียวกัน) แต่ผล “จริง” “เท็จ” และ “ปลอม” แตกต่างกัน บ่อยครั้งก่อให้เกิดข้อพิพาทขัดแย้ง ทำร้ายทำลายกัน เพื่อแก้ปัญหานี้ให้ลดน้อยลงและการป้องกันความรุนแรง ผู้วิจัยขอเสนอแนวคิด ทฤษฎีความจริงของสรรพสิ่งในทางปรัชญาบางทัศนะมาวิเคราะห์ให้เห็นความจริงหรือความเป็นจริงของสรรพสิ่งที่เหมาะสมเรียกว่า “ชาว” ว่ามี “แก่น” หรือ “สาระ” สำคัญที่ถือว่า “จริง” “ปลอม” และ “เท็จ” นั้นเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร รวมไปถึงความจริงในระบบดิจิทัลที่ใช้เลขสองจำนวน คือ ถ้าไม่เป็นเลขศูนย์ก็ต้องเป็นเลขหนึ่ง (คล้ายกับระบบอนาล็อก แต่แตกต่างกับระบบควอนตัมคอมพิวเตอร์ที่สามารถเป็นเลขศูนย์และเลขหนึ่งพร้อมกันได้) โดยผู้วิจัย จะแยกวิเคราะห์เป็น 2 ประเด็น คือ แนวคิด/ทฤษฎีความจริงของสรรพสิ่งในทางปรัชญาในทัศนะของผู้วิจัย และ “ชาวจริง” “ชาวปลอม” และ “ชาวเท็จ” ในยุคดิจิทัลกับแนวคิด/ทฤษฎีความจริงของสรรพสิ่งในทางปรัชญาในทัศนะของผู้วิจัย ดังต่อไปนี้ (คงกฤษ ไตรยางศ์, 2562)

แนวคิด/ทฤษฎีความจริงของสรรพสิ่ง (ชีวิต โลก และจักรวาล) บางทัศนะในทางปรัชญา

เมื่อพิจารณาจากแนวคิดโดยทั่ว ๆ ไป ทั้งทางวิทยาศาสตร์ ทางปรัชญา และทางศาสนาต่าง ๆ เช่น แนวคิดแบบ Idealism, Materialism, Dualism, Naturalism หรือ Realism และแนวคิดอื่น ๆ เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่า แนวคิดเรื่องความจริงหรือความเป็นจริงของสรรพสิ่ง (ชีวิต โลก และจักรวาล) มี 2 แบบ คือ

ความจริงตามธรรมชาติ (Natural Truths) ซึ่งมนุษย์ไม่สามารถรู้ได้โดยตรง เป็นภววิสัยของสสารของ อส. สารที่เป็นจริง (แบบเป็นกลางหรือแบบชื่อ ๆ ไม่ดีไม่ร้าย) อีกนัยหนึ่งอาจถือว่าเป็นความจริงสูงสุดของสรรพสิ่งในแบบ Ultimate Reality (Reality = ความเป็นจริงแบบ

ชื่อ ๆ ส่วน Truth = ความจริงที่อาศัยความรู้) แต่อาจจะยังไม่ใช่ความจริงสูงสุด ในแบบ Ultimate Truth ที่อาจจะเป็ความว่างเปล่าก็ได้ ความจริงตามธรรมชาตินี้ต่อมามีบางส่วนที่มนุษย์รับรู้ได้ผ่านจิตหรือรู้ได้ทางอ้อม เช่น การคิดหรือจินตนาการ เป็นต้น (พิจิตรรา สีคาโมไต, 2557)

ความจริงที่ผ่านจิต (Mental Truths) ซึ่งแนวคิดนี้ อาจแบ่งย่อยลงไปเป็น 2 แนว คือ ความจริงแบบชื่อ ๆ (Non-analytical Truths) ที่เชื่อมโยงไปสู่ความจริงตามธรรมชาติได้ และความจริงที่ผ่านการวิเคราะห์ (Analytical Truths) ซึ่งความจริงนี้ก็ยิ่งแบ่งย่อยลงไปได้เป็น 2 แนว คือ ความจริงจากปัญญารู้แจ้ง (Wisdom Truths) ที่เชื่อมโยงไปสู่ความจริงแบบชื่อ ๆ และความจริงตามธรรมชาติได้ และความจริงจากความไม่รู้แจ้งในโลกสมมติ Hypothetical Truths) ซึ่งความจริงนี้ก็ยิ่งแบ่งย่อยเป็น 2 แนว คือ ความจริงในสิ่งสมมติที่มีชื่อ Named Hypothetical Truths) และความจริงในสิ่งสมมติที่ไม่มีชื่อ (Unnamed Hypothetical Truths) (ลอย ชุนพงษ์ทอง, 2564) โดยทั้ง 6 แนวคิดย่อยของความจริงที่ผ่านจิตนี้ อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ความจริงตามธรรมชาติบางส่วนที่ต่อมาจิตเข้าไปรับรู้ได้ เช่น ดวงดาวต่าง ๆ ในจักรวาล หรืออริยสัจสี่ เป็นต้น และความจริงแบบจินตนาการร่วมกันของมนุษย์หรือสมมติสัจจะ ซึ่งเกิดจากความคิด ความเชื่อ หรือสมมติบัญญัติให้มึ่สิ่งนั้นสิ่งนี้ จากความไม่มีหรือความว่าง เช่น สวย งาม ดี ศาสนา คณิตศาสตร์ หรือคุณค่าต่าง ๆ (เช่น ค่าของเงิน ค่าของทองคำ) ที่ผ่านภาษา จาริตประเพณี วัฒนธรรม เรื่องเล่าที่มีมาช้านานและมีความสลับซับซ้อนอย่างมาก

โดยเกิดจากการคิด ไม่ว่าจะเชื่อว่า จิตคิดตามแนวจิตนิยม หรือสมองคิดตามแนวสสารนิยม หรือจิตร่วมกับสมองในการคิดตามแนวทวินิยมหรือธรรมชาตินิยมหรือสัจนิยม หรือสิ่งอื่นใดก็ได้ที่คิดได้ โดยมีความคิดบางส่วนอาจจะไปตรงกับความจริงตามธรรมชาติก็เป็นความจริง แต่ถ้าคิดไม่ตรงก็เป็นเพียงความเชื่อ ว่าจริง แต่จริง ๆ คือเท็จ อีกนัยหนึ่งอาจจะจัดรวมเข้ากับความจริงที่ผ่านจิต ถ้าเชื่อว่าสิ่งที่คิดนั้นเป็นจิต (รวมความจริงตามจินตนาการร่วมกันของมนุษย์หรือสมมติสัจจะด้วย) นอกจากนั้น อาจแบ่งความจริงเป็นแบบต่าง ๆ ได้อีกมากมาย เช่น ความจริงแบบวิทยาศาสตร์ ความจริงแบบคณิตศาสตร์ ความจริงแบบศาสนา และความจริงแบบศิลปะ เป็นต้น (Bradley, F. H., 1914)

ส่วนการเข้าถึงความจริงและเกณฑ์ตัดสินว่า สิ่งใดมีอยู่จริงหรือไม่ อย่างไร (ญาณวิทยา และจริยศาสตร์) นั้น ก็มีหลายแนวคิด เช่น แนวคิดแบบประสบการณ์นิยมหรือประจักษ์นิยม ที่เน้นอายตนห้า คือ ตา หู จมูก ลิ้น กายสัมผัส และแนวคิดแบบเหตุผลนิยม ที่เน้น อายตนะที่ 6 คือจิตใจ การจินตนาการหรือการเก็งหรือคาดการณ์ในความจริง (Speculation) และอื่น ๆ ต่อจากนั้นก็มีการใช้เหตุผล (ตรรกะ) ในการอธิบาย ทั้งเหตุผลที่จำเป็นและเหตุผลที่พอเพียงต่อความเชื่อในความจริง เช่น Correspondence Theory, Coherence Theory และ Pragmatic Theory เป็นต้น ทั้งก่อนและหลังการมีชุดข้อความ สำหรับช่วงหลังที่มีชุดข้อความแล้วอาจพบ

กล่าวโดยย่อๆ ได้ดังนี้ คือ สิ่งที่มีมนุษย์สมมติชื่อให้แก่สสาร นามธรรม สิ่งสมมติบัญญัติขึ้น และอาศัยคุณสมบัติที่ชี้ไปหา 3 ประการ คือ 1) ชี้ไปหาข้อเท็จจริง (Facts) ที่เป็นสสารที่มีอยู่แบบภววิสัย ทั้งลักษณะรูปธรรมและนามธรรม เช่น ธาตุต่าง ๆ โลกกลม ลม แสง เสียง คลื่นแม่เหล็ก คลื่นไฟฟ้า (เทียบได้กับ Reality = ปรมัตถ์สัจจะ) 2) ชี้ไปหาคุณค่า (Value) นามธรรมต่าง ๆ ที่เห็นได้เป็นรูปธรรม เช่น ความเปลี่ยนแปลง ความเป็นระบบ ระเบียบ นิยามห่า อริยสัจสี่ ดีใจ เสียใจ รัก โกรธ หวานและขม เป็นต้น อาจรวมจิต วิญญาณด้วย และคุณค่าที่เป็นนามธรรมในสสารหรือสิ่งที่สมมติบัญญัติจากจินตนาการร่วมกันที่มีอยู่แบบสมมติสัจจะหรือลักษณะ Truth คือคุณค่าในรูปธรรมและนามธรรมต่าง ๆ เช่น คุณธรรม ความดี ความถูกต้อง ชอบธรรม เป็นต้น 3) ไม่ได้ชี้ไปหาทั้งข้อเท็จจริงหรือคุณค่า เช่น อัตตา อนัตตา หรือนิพพาน เป็นต้น โดยทั้ง 3 ประการนี้ เมื่อพิจารณาถึงความจริงสูงสุดทั้งแบบ Ultimate Reality และ Ultimate Truth อาจเป็นความว่างก็ได้

ดังนั้น แนวคิด/ทฤษฎีความจริงของสรรพสิ่ง (ชีวิต โลก และจักรวาล) ในทัศนะของผู้วิจัยที่กล่าวมาโดยสังเขปนี้ ถือว่าครอบคลุมทั้งช่วงแรกก่อนมีชุดข้อความ และช่วงหลัง คือช่วงที่มีชุดข้อความในภาษาหรืออักษรเกี่ยวกับความจริงหรือความเป็นจริง (การมีอยู่จริง) ของสรรพสิ่ง (ชีวิต โลก และจักรวาล) แล้ว โดยสามารถแยกย่อยลงไปได้อีกหลายแนวคิด ทฤษฎี ซึ่งในที่นี้ขอนามกล่าวเพียง 4 แบบ คือ ความจริงแบบวิทยาศาสตร์ ความจริงแบบคณิตศาสตร์ ความจริงแบบศิลปะ และความจริงแบบศาสนา (สมภาร พรหมทา, 2561) เนื่องจากเห็นว่าน่าจะช่วยตอบปัญหาชาวปลอมหรือชาวเท็จได้ชัดเจนขึ้น โดยทั้ง 4 แบบนี้สามารถพบได้ในอภิปรัชญา (Metaphysics) ที่กล่าวถึงแนวคิดของการแสวงหาความจริงหรือความเป็นจริง (การมีอยู่จริง) ของสรรพสิ่ง (ชีวิต โลก และจักรวาล) ทั้ง 3 แนว คือ แนวคิดความจริงแบบจิตนิยม (Idealism) ความจริงแบบสสารนิยม (Materialism or Physicalism) และความจริงแบบทวินิยม (Dualism) (รวมไปถึงความจริงแบบธรรมชาตินิยมหรือสังนิยม (Naturalism or Realism ด้วย) ซึ่งทั้งหมดนี้บางส่วนก็กินความเข้าไปในความจริงตามธรรมชาติด้วย (Dyke, H., 2009)

ความจริงแบบวิทยาศาสตร์นั้น อาจแบ่งเป็น 2 ยุค คือ ยุคแรก คือวิทยาศาสตร์แบบเก่าหรือแบบดั้งเดิม (Classical of Science) ที่เน้น ความจริงคือสิ่งที่ต้องปรากฏต่ออายตนะ 5 (ตา หู จมูก ลิ้น กาย ปรสาท) ของมนุษย์ที่สัมผัสหรือรับรู้ได้ (ความจริงที่ผ่านจิต) อาจจัดเป็นความจริงแบบ Reality หรืออาจจะเรียกว่า “ความเป็นจริง” คือความจริงแบบปรากฏการณ์นิยมหรือประสบการณ์นิยม (Empiricism คู่ Positive) เวลาพิสูจน์ความจริงแบบนี้ก็สามารถใช้ Correspondence Theory ทำให้เห็นความจริงได้ เช่น โลกกลม ม้ามีสี่ขา น้ำประกอบไปด้วยไฮโดรเจนสองอะตอมกับออกซิเจนหนึ่งอะตอม เป็นต้น ส่วนยุคที่สองหรือยุคปัจจุบัน คือวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ (Modern Science) นอกเหนือความจริงแบบวิทยาศาสตร์เก่าหรือ

ดั้งเดิมแล้ว ยังมีความจริงอีกแบบหนึ่ง que เพิ่มเข้ามา คือความจริงแบบผสมด้วยจินตนาการเข้าไป เช่น วิทยาศาสตร์ในแนวคิดของไอน์สไตน์ หรือแนวคิดเรื่องบิกแบงหรือหลุมดำ เป็นต้น คือนอกจากอายตนะห้าสัมผัสได้แล้วอาจจะต้องใช้วิธีคาดคะเนหรือเก็งความจริง (Speculation) หรือใช้อายตนะที่หก คือ จิตใจ เข้าไปพิสูจน์ความจริงด้วย เช่น เวลาพิสูจน์ความจริงในแนวคิดแบบวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ที่ต้องใช้ Coherence Theory เพื่อให้เห็นความจริง เป็นต้น ถึงแม้ว่าเมื่อแยกธาตุของสิ่งนั้นออกจนถึงที่สุดแล้วอาจไม่มีอะไรเลยหรือเป็นความว่างเปล่า แต่เราก็ไม่ถือว่า “เท็จ” หรือ “ปลอม” ตัวอย่างเช่น วิวัฒนาการของชีววิทยาตามแนวคิด/ทฤษฎีวิวัฒนาการของชาร์ล ดาร์วิน หรือแนวคิดเรื่องนิยามห้าในพุทธา เป็นต้น (แต่อภิปรัชญาในแนวพุทธา นั้น อาจตีความได้ 2 แบบ คือ แบบ Hard Metaphysics เหมือนอภิปรัชญาทางตะวันตก และแบบ Soft Metaphysics ที่อาจถือเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวของพุทธา)

ความจริงแบบคณิตศาสตร์ ที่เน้นเหตุผลเป็นสำคัญ อาจจัดเป็นความจริงแบบสมมติสังขะ (Conventional Truth) คือมนุษย์ต่างยอมรับร่วมกันในหลักที่ถือว่าเป็นธรรมอันเป็นข้อยุติ (Dogmatic) อย่างใดอย่างหนึ่งที่ว่าไว้เป็นมูลบท (Postulate) เช่น การสมมติให้มีจำนวนหรือตัวเลขต่างๆ และการสมมติให้ $1+1 = 2$ หรือ $2+2 = 4$ หรือ $ก = ก$ เป็นต้น เวลาพิสูจน์ความจริงก็อาจใช้แค่ Correspondence Theory ให้เห็นความจริงก็พอ ไม่ต้องไปพิสูจน์ว่า 1 คืออะไร 2 คืออะไร มีอยู่จริงหรือไม่ อย่างไร (ในทางตรงข้าม อาจมีบางแนวคิดถือว่าเป็นการสร้าง “สิ่งเท็จ” หรือ “สิ่งปลอม” ขึ้นมาแล้วสมมติให้เป็นความจริง)

โดยที่ความจริงแบบวิทยาศาสตร์ (ความจริงแบบภววิสัย) และความจริงแบบคณิตศาสตร์นี้ จัดเป็นปัญหาแบบปิด (Close) ที่อาศัยคุณสมบัติของความรู้ที่ชี้ไปหาข้อเท็จจริง (Facts) อย่างใดอย่างหนึ่งที่มีอยู่ในโลกในจักรวาลนี้ เช่น ม้า หรือโลกกลม เป็นต้น ยุติด้วยข้อเท็จจริงที่เถียงได้ยาก ทำให้น่าไปใช้ประโยชน์ได้ค่อนข้างชัดเจน เช่น ในคดีที่พิพาทกันเรื่องบุตรว่าเป็นบุตรของใคร หรือเรื่องศพ ว่าเป็นใคร ก็อาจใช้การพิสูจน์ DNA หรือ คดีที่พิพาทกันเกี่ยวกับที่อยู่ของผู้กระทำความผิดหรือขับรถเร็วเกินกำหนด เป็นต้น

ความจริงแบบศิลปะ อาจถือว่าเป็นความจริงแบบอัตวิสัย (Subjective Truth) ที่เป็นปัญหาปลายเปิดยังถกเถียงถึงความจริงในแง่มุมต่าง ๆ ได้อีกมากมาย หาข้อยุติร่วมกันได้ยาก ขึ้นอยู่กับทัศนะของแต่ละคน เช่น สวย และงาม เป็นต้น หรือเป็นความจริงของใครของมัน ไม่ต้องการมาตรฐานสากล เช่น ความงามในงานศิลปะ หรือ ความจริงในวรรณคดี เป็นต้น (ดังนั้นความจริง เท็จหรือปลอม จึงขึ้นอยู่กับทัศนะของแต่ละคน)

ความจริงแบบศาสนา ในหลาย ๆ ศาสนานั้น มีหลายเรื่องที่พิสูจน์ได้ว่า เป็นความจริง แต่ก็ยังมีอีก หลาย ๆ เรื่องที่ยังพิสูจน์ไม่ได้ว่าจริงหรือเท็จ จึงเกิดคำถามว่า เราจะจัดให้ความจริงในศาสนาเป็นแบบภววิสัย (Objective Truth) หรือ อัตวิสัย (Subjective Truth) เท่าที่ผู้เขียนพบส่วนใหญ่จัดเป็นความจริงแบบภววิสัย (Objective Truth) โดยที่เวลาพิสูจน์หาความ

จริงก็ได้ทั้ง Correspondence Theory, Coherence Theory หรือ Pragmatic Theory เพื่อให้เห็นความจริงได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชุดข้อความแต่ละกรณี เช่น นิยามห้าในพุทธา เป็นต้น (ความจริง เท็จหรือปลอม ในทางศาสนา อาจขึ้นอยู่กับการศึกษา)

โดยที่แนวคิด/ทฤษฎีความจริงหรือความเป็นจริง (การมีอยู่จริง) ของสรรพสิ่ง นี้เป็น ภาพรวมของวิธีการแสวงหาความจริงของทุกสิ่งทุกอย่าง ทั้งชีวิต โลก และจักรวาล ที่เรียกรวมว่าสรรพสิ่ง เมื่อข่าวก็เป็นสรรพสิ่ง สิ่งหนึ่ง จึงสามารถใช้แนวคิด/ทฤษฎีความจริงนี้เข้าไปวิเคราะห์เพื่อหา “จริง” หรือ “ปลอม” หรือ “เท็จ” ได้

วิเคราะห์ “ข่าวปลอม” และ “ข่าวเท็จ” ในยุคดิจิทัล ด้วยแนวคิด/ทฤษฎีความจริงของสรรพสิ่งในทางปรัชญาในทัศนะของผู้เขียน

ในเบื้องต้นคำว่า “ข่าวเท็จ” น่าจะหมายถึง ข่าวที่มีข้อความในข่าวนั้นไม่ตรงกับความจริง (ถ้าตรงกับจริงอยู่บ้างมากน้อยแค่ไหน อาจถือว่าจริงได้ในบางทัศนะ) และคำว่า “ข่าวปลอม” น่าจะหมายถึง ข่าวที่มีข้อความในข่าวนั้นไม่ใช่ของแท้หรือของจริง (คือผู้ออกข่าวนั้นอ้างว่าเป็นข่าวของคนอื่น ส่วนข้อความในข่าวอาจจะเป็นเท็จหรือจริงก็ได้ กล่าวคือถ้าข้อความในข่าวนั้นเป็นเท็จก็อาจถือว่าเป็นทั้งข่าวปลอมและข่าวเท็จในฉบับเดียวกัน แต่ถ้าข้อความในข่าวนั้นตรงกับความจริงก็เป็นเพียงข่าวปลอมที่มีข้อความตรงกับความจริง) ดังนั้น ถ้าไม่ได้อ้างว่าเป็นข่าวของคนอื่นและมีข้อความในข่าวตรงกับความจริงก็ไม่น่าจะจัดว่าเป็นข่าวปลอม ส่วน “ข่าวจริง” น่าจะหมายถึง ข่าวที่มีข้อความในข่าวนั้นตรงกับความจริง (ส่วนจะจริงตามแนวคิด ทฤษฎีใดนั้นเป็นอีกประเด็นหนึ่ง) และเป็นข่าวของตนไม่ได้อ้างเป็นของคนอื่น ซึ่งข่าวจริงนี้ถ้ามีข้อความในข่าวไม่ตรงกับความจริงมาก ๆ ก็อาจจะกลายเป็นข่าวเท็จได้ เช่น ข่าวที่รัฐบาลออกมาจริง ๆ แต่มีข้อความในข่าวไม่ตรงกับความจริงจึงอาจจัดเป็นข่าวเท็จ (รัฐบาลก็สร้างข่าวเท็จได้ในทัศนะนี้) แต่ถ้ารัฐบาลไม่ได้ออกข่าวเรื่องนั้นมาเลยมีคนไปออกข่าวนั้นมาและแอบอ้างว่าเป็นข่าวของรัฐบาลซึ่งอาจจะมีข้อความ เป็นเท็จหรืออาจเป็นข้อความจริงก็จัดว่าเป็นข่าวปลอม (ปลอมว่าเป็นข่าวของรัฐบาล) แต่ถ้าผู้สื่อข่าวมาเองไม่ได้อ้างว่าเป็นคนอื่นและข่าวนั้นมีข้อความตรงกับความจริงก็ไม่ใช่ข่าวปลอม (เพราะไม่ได้อ้างว่าเป็นคนอื่น) แต่ถ้ามีข้อความไม่ตรงกับความจริงก็จัดเป็นข่าวเท็จ (คงกฤษ ไตรยวงศ์, 2562)

ดังนั้น “ข่าวจริง” “ข่าวปลอม” และ “ข่าวเท็จ” ในบางทัศนะอาจจะเป็นข่าวเดียวกันได้ ถ้าเราไม่ตกลงในนิยามหรือความหมายก่อนว่า จะตีความอย่างไร จะใช้เกณฑ์ใดในการตัดสิน อาจจะสิ้นไหลขยายพื้นที่ในการถกเถียงที่ผิดประเด็นได้ ทำให้เสียเวลาได้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า เช่น การถกเถียงว่าข่าวใดเป็นข่าวปลอมหรือข่าวเท็จนี้ เป็น **ประเด็นที่มุ่งแสวงหาความจริงของสรรพสิ่งที่เรียกว่า “ข่าวจริง”** ว่ามี “แก่น” หรือ “สาระ” สำคัญอย่างไร ซึ่งเป็นคนละประเด็นกับข่าวที่เป็นประโยชน์ ต้องระวังในการถกเถียงกันถ้าผิดประเด็นในทางปรัชญานั้น

ถือว่ามีประโยชน์น้อย (เพราะอาจจะหาจุดยุติไม่ได้หรืออาจเลยไปถึงการใช้เหตุผลแบบตรรกะวิบัติได้) กล่าวคือข่าวเท็จก็อาจเป็นประโยชน์ได้ เช่น กรณีแพทย์รักษาคนไข้แจ้งความเท็จแก่คนไข้ที่เป็นโรคร้ายแรงอาจมีชีวิตรอดอยู่ได้ไม่นานนั้น ว่าไม่เป็นอะไรมากเดี๋ยวก็หาย ซึ่งไม่ตรงกับความจริงจนทำให้คนไข้มีกำลังใจอยู่ได้อีกนาน เป็นต้น ส่วนข่าวปลอมที่มีข้อความจริงนั้นน่าจะ มีประโยชน์มากกว่าข่าวจริงที่มีข้อความเท็จ (คกงฤช ไตรยวงศ์, 2562)

ส่วนข่าวจริง ข่าวปลอมหรือข่าวเท็จนั้น จะเป็นประโยชน์ต่อใครหรือฝ่ายใด อย่างไรก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ยังถกเถียงกันได้หลายแง่มุม ดังนั้นควรมีหลักเกณฑ์ในการตัดสินที่ดี ไม่ใช่ขึ้นอยู่กับผู้ใช้ข่าวจะตีความอย่างไรก็ได้เพื่อเป็นประโยชน์แก่ตนหรือฝ่ายตน ดังเช่นปัญหาในอดีตที่ผ่านมา ที่ทำให้การมอง “ข่าวจริง” “ข่าวปลอม” และ “ข่าวเท็จ” แตกต่างกันไปจนเป็นเหตุให้ทำร้ายทำลายกันก็บ่อยครั้ง เพราะการนำเอาประเด็น “ความจริงของสรรพสิ่ง” ไปถกเถียงปนกับประเด็น “ความเป็นประโยชน์ของสรรพสิ่ง” ซึ่งบางทีคนจะดูเหมือนจะใช้ได้ เช่น ในที่ศนะของพระพุทธเจ้า (เช่น ในอภัยราชกุมารสูตรในพระไตรปิฎกเล่ม 13 มัชฌิมนิคาย มัชฌิมปณณาสก หน้า 87-88) ที่ทรงตรัสไว้ว่า (พระมหาสารอง สณฺญโต และณัฐชยา จิตภักดี, 2563) “1) ตถาคตรู้วาทาที่ไม่จริง ไม่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ และวาทานั้นไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ตถาคตไม่กล่าววาทานั้น 2) ตถาคตรู้วาทาที่จริง ที่แท้ แต่ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ และวาทานั้นไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ตถาคตไม่กล่าววาทานั้น 3) ตถาคตรู้วาทาที่จริง ที่แท้ และประกอบด้วยประโยชน์ แต่วาทานั้นไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ในข้อนี้ ตถาคตรู้กาลที่จะกล่าววาทานั้น 4) ตถาคตรู้วาทาที่ไม่จริง ไม่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ แต่วาทานั้นเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ตถาคตไม่กล่าววาทานั้น 5) ตถาคตรู้วาทาที่จริง ที่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ แต่วาทานั้นเป็นที่รักเป็นที่ชอบใจของคนอื่น ตถาคตไม่กล่าววาทานั้น 6) ตถาคตรู้วาทาที่จริง ที่แท้ ที่ประกอบด้วยประโยชน์ และวาทานั้นเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ในข้อนี้ ตถาคตรู้กาลที่จะกล่าววาทานั้นขอนั้น เพราะเหตุไร เพราะตถาคตมีความเอ็นดูในหมู่สัตว์ทั้งหลาย” (สมภาร พรหมทา, 2562)

แต่เมื่อพิจารณาจากข้อความทั้ง 6 ข้อที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่า ประเด็น “จริงหรือแท้” กับ “ประโยชน์” นั้นก็ยังแยกกันอยู่ เพียงแต่ในการจะกล่าววาทาใด ๆ นั้น พระองค์นำมาพิจารณาประกอบเข้าด้วยกัน ดังนั้น จึงแยกส่วนของความจริงไปไว้รวมกับเรื่องแนวคิด ทฤษฎี ความจริงของสรรพสิ่งที่ที่นำมาวิเคราะห์ สรรพสิ่งที่สมมติเรียกกันว่า “ข่าวปลอม” “ข่าวเท็จ” และ “ข่าวจริง” ดังต่อไปนี้

“ข่าว” ในยุคปัจจุบันเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อความเป็นอยู่ของฝ่ายต่าง ๆ (เช่น ฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายตรงข้ามรัฐบาล และฝ่ายประชาชน เป็นต้น)ประการหนึ่ง เพราะเป็นสิ่งให้ข้อมูลหรือให้โทษได้มากมายหลายด้าน และถ้ายังได้เทคโนโลยีที่เพิ่มความรวดเร็วและขยายพื้นที่เข้าไปอีกจะยิ่ง

เพิ่มประสิทธิภาพในการสร้างคุณหรือโทษได้มหาศาล ดังนั้น ปัญหาข่าวปลอมหรือข่าวเท็จ ในยุคดิจิทัลนี้ จึงเป็นปัญหาใหญ่ที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งของรัฐบาลในหลาย ประเทศ ที่ต้องการ ควบคุม ป้องกันและแก้ไข สำหรับรัฐบาลไทยนั้น บางยุคหรือบางสมัยดูเหมือนยังมองประเด็น ข่าวปลอมหรือข่าวเท็จกับประเด็นข่าวที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแบบรวม ๆ กันไป ทั้งที่เป็นคนละ ประเด็นและการใช้เกณฑ์ตัดสินแตกต่างกัน ดังนั้น เพื่อช่วยให้แก้ปัญหานี้ได้ดีมีประสิทธิภาพ ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหานี้อีกทางหนึ่ง คือ การแสวงหาความจริงของสรรพ สิ่งที่สมมติชื่อเรียกกันว่า “ข่าว” ว่า “จริง” “เท็จ” และ “ปลอม” นั้น เป็นอย่างไร อาจทำได้ หลายวิธี แต่ในที่นี้ขอใช้แนวคิด/ทฤษฎีความจริงของสรรพสิ่งในทางปรัชญา ในทัศนะแบบของ ผู้วิจัยที่ได้วิเคราะห์และรวบรวมมาตั้งที่กล่าวไว้ข้างต้นมาวิเคราะห์ เพื่อตอบปัญหาว่า อะไรเป็น ข่าวจริง ข่าวปลอม และข่าวเท็จ ใช้เกณฑ์ใดในการตัดสิน ทำไมจึงเห็นไม่ตรงกัน ทั้งนี้เพื่อช่วย ลดข้อพิพาทขัดแย้งและส่งเสริมการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างซึ่งกันและกันตามวัฒนธรรม แบบประชาธิปไตยให้เพิ่มมากขึ้น

ประการแรก ควรแยกประเด็นข่าวจริง ข่าวปลอม และข่าวเท็จ กับประเด็นข่าวที่เป็น คุณ (เป็นประโยชน์) หรือเป็นโทษแก่ฝ่ายต่าง ๆ ออกจากกันก่อน เพราะมันเป็นคนละประเด็น เปรียบเสมือนการถกเถียงกันเรื่องการเห็นผิดกับเรื่องผีไม่มีจริง ที่บ่อยครั้งความคิดเห็นไม่ตรงกัน จนเป็นเหตุให้ทำร้ายทำลายกัน ทั้งที่ต่างก็ยึดมั่นในความจริง แต่หารู้ไม่ว่าถกเถียงกันคนละ ประเด็น ดังนั้น เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดและลดความสูญเสียในด้านต่าง ๆ ให้ได้มากที่สุดต่อ การถกเถียงเพื่อแสวงหา “แก่น” หรือ “สาระ” สำคัญของสิ่งที่สมมติเรียกกันว่า “ข่าวจริง” “ข่าวปลอม” หรือ “ข่าวเท็จ” ว่า คืออะไร แต่ละฝ่าย (เช่น ฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายตรงข้ามรัฐบาล และฝ่ายประชาชน เป็นต้น) ควรทำใจให้กว้าง (ปราศจากอคติ) ยอมรับฟังความคิดเห็นที่ ต่างอย่างมีเหตุมีผล ในเบื้องต้น ต้องตกลงกันก่อนว่าจะใช้เกณฑ์ตัดสินแบบใด เกณฑ์จริง หรือเกณฑ์เป็นประโยชน์ ซึ่งผลอาจแตกต่างกัน

กล่าวคือ ถ้าใช้เกณฑ์ความเป็นประโยชน์ก็อาจจะต้องยอมรับว่า เราอาจจะไม่ได้ความ จริงหรือความเป็นจริงของข่าวนั้น (ข่าวนั้นอาจจะจะเป็นข่าวปลอมหรือข่าวเท็จทั้งหมด หรือ ปลอมหรือเท็จมาก (ได้ความจริงน้อย) หรือปลอมหรือเท็จน้อย (ได้ความจริงมาก) ก็ได้) ซึ่งใน กรณีนี้ การจะไปแสวงหา “แก่น” หรือ “สาระ” สำคัญของความจริงดูเหมือนไม่มีความจำเป็น เท่าไร เพราะประเด็นเรื่องจริง ปลอมหรือเท็จ ไม่ใช่สาระสำคัญ สิ่งสำคัญคือมันมีประโยชน์ หรือไม่ อย่างไร (ส่วนจะมีประโยชน์มากหรือน้อยและเป็นประโยชน์กับฝ่ายใดก็เป็นอีกประเด็น หนึ่ง) แต่ถ้าเราจะเอาความจริงของข่าวนั้น อาจจะต้องยอมรับว่า มันอาจจะไม่เป็นประโยชน์ (เป็นโทษ) ต่อฝ่ายที่แสวงหาความจริงนั้น (หรืออาจเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายตรงข้าม หรือไม่เป็น ประโยชน์ต่อฝ่ายใดเลย) จะยอมรับความจริง (แท้แน่นอน) นี้ได้หรือไม่ เพราะหลายฝ่ายอาจจะ หวัง ให้เป็นทั้งความจริงและความเป็นประโยชน์ไปด้วยกัน ดังจะเห็นได้บางส่วนในความเชื่อ

ที่ว่าของจริงย่อมดีมีประโยชน์กว่าของปลอมหรือของเท็จ หรือตามคติที่ว่า “ความดีชนะทุกสิ่ง ความจริงชนะทุกอย่าง” หรือ “ความจริงเป็นสิ่งไม่ตาย”

ประการที่สอง “แก่น” หรือ “สาระ” สำคัญของข่าวจริงกับข่าวปลอมหรือข่าวเท็จ เป็นอย่างไร

สรรพสิ่งชนิดหนึ่งที่มีมนุษย์สมมติร่วมกันเรียกว่า “ข่าว” นั้น เมื่อวิเคราะห์ตามแนวคิด ทฤษฎีความจริงของสรรพสิ่ง ดังกล่าว จะเห็นว่าไม่ใช่ความจริงหรือความเป็นจริงที่มีอยู่แบบภววิสัย (Objective) แบบใดแบบหนึ่งตามลักษณะกล่าวมา แต่เป็นสรรพสิ่งที่เกิดจากจินตนาการร่วมกันของมนุษย์ที่สมมติบัญญัติให้มีขึ้น จากการที่มนุษย์ไปพบเห็นความเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่ง (ชีวิต โลก และจักรวาล) หรือไปพบเห็นพฤติกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์ด้วยกัน (ทั้งทางดีและไม่ดี) แล้วมาเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือบันทึกเสียงให้แพร่หลายผ่านช่องทางต่าง ๆ (เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ และสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น) เพื่อใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ (เช่น การเมือง การศึกษา สังคม และเศรษฐกิจ เป็นต้น) แต่บางครั้งมันเกิดเป็นโทษต่อฝ่ายที่ใช้ข่าวนั้น จึงต้องกลับมาพิจารณาว่า ข่าวนั้น เป็นข่าวจริง ข่าวปลอมหรือข่าวเท็จ อย่างไร

ถ้ามองจากสรรพสิ่ง (ชีวิต โลก และจักรวาล) ที่มันมีอยู่แบบภววิสัย (Objective) ไม่ว่าจะอยู่ในลักษณะรูปธรรมของสสารหรือในลักษณะพลังงานหรือในลักษณะนามธรรมอื่น ๆ ที่มันมีอยู่จริงแท้แน่นอน (เป็นสัจธรรมหรือความจริง เป็นขนิกสภาวะของอสังขตธรรมและสังขตธรรม หรือหลักอริยสัจสี่ เป็นต้น) แม้ไม่มีมนุษย์มันก็มีอยู่และเปลี่ยนแปลงไปตามกฎธรรมชาติ (หรือตามวัฏจักร ตามหลักปฏิจลสมุปบาท/อิทัปปัจจยตา หรือหลักไตรลักษณ์ เป็นต้น) เมื่อมนุษย์ไปพบเจอภัยร้ายงานเป็นข่าว แต่ปัญหาคือ ข่าวที่มนุษย์รายงานนั้น ตรงกับความจริงแท้แน่นอนของสรรพสิ่งนั้น ๆ หรือไม่อย่างไร หรือแม้แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงจากการกระทำของมนุษย์ด้วยกัน บ่อยครั้งเวลาเป็นข่าวกลับไม่ตรงกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้น เนื่องจากมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้ไม่ได้ความจริงหรือความเป็นจริง เช่น ความจำกัดในสติปัญญาของมนุษย์ การมีอคติของมนุษย์ (รัก โลภ โกรธ หลง) และความหลากหลายของกฎเกณฑ์ในการตัดสิน เป็นต้น (สมภาร พรหมทา, 2561)

ดังนั้น สรรพสิ่งที่เรียกว่า “ข่าวปลอม” หรือ “ข่าวเท็จ” กับ “ข่าวจริง” นั้น อาจเป็นสิ่งเดียวกันหรือคนละสิ่งก็ได้ ขึ้นอยู่กับแนวคิดและเกณฑ์ตัดสินที่มองแตกต่างกัน เช่น ถ้าวิเคราะห์โดยใช้แนวคิด ทฤษฎีความจริงของสรรพสิ่ง (คือข่าว) ตามแนวคิดที่ยึดความจริงหรือความเป็นจริงที่มีอยู่เป็นภววิสัย (Objective) ทั้งในลักษณะรูปธรรมของสสาร ในลักษณะพลังงาน และในลักษณะนามธรรมอื่น ๆ (ทั้งแนวคิดความจริงแบบจิตนิยมหรือสสารนิยมหรือแบบทวินิยม) ถ้าพบเนื้อหาของข่าวนั้นตรงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงของสรรพสิ่งนั้นหรือตรงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงจากพฤติกรรมหรือการกระทำของมนุษย์ ถือว่า นี่คือ **ข่าวจริง**

ส่วนจะจริงทั้งหมด (ไม่มีปลอมหรือเท็จปนอยู่เลย) จริงมาก (มีปลอมหรือเท็จปนอยู่ด้วยน้อย) หรือจริงน้อย (มีปลอมหรือเท็จปนอยู่มาก) นั้น เป็นอีกประเด็นหนึ่ง ขึ้นอยู่กับทัศนะของแต่ละคน เช่น แนวคิดเรื่องความจริงที่สมบูรณ์ในโลกของแบบของเพลโต หรือความจริงมีอยู่ในโลกของสสารของอริสโตเติลเนื่องจากโลกของแบบและโลกของสสารเป็นโลกเดียวกัน เป็นต้น ซึ่งถ้าพิจารณาในแนวคิดของเพลโตนั้น อาจจะไม่มีการปลอมหรือข่าวนั้นก็ได้ เพราะความจริงในโลกของสสารนี้ มันพยายามเลียนแบบความจริงที่สมบูรณ์ที่มีอยู่ในโลกของแบบ ดังนั้น มันจึงขึ้นอยู่กับการเลียนแบบความจริงที่สมบูรณ์ในโลกของแบบได้มากน้อยอย่างไรเท่านั้น ซึ่งเมื่อมาเปรียบเทียบกับข่าวจริงที่นักข่าวพยายามไปสอบถามแหล่งข่าวนั้น อาจจะได้ครบบ้างไม่ครบบ้าง ตรงกับความจริงบ้างไม่ตรงบ้าง แต่เราก็ไม่ถือว่าเป็นข่าวปลอมหรือข่าวนั้น เป็นต้น หรือในแนวคิดของอริสโตเติลที่เห็นว่าโลกของสสารกับโลกของแบบอยู่ในที่เดียวกัน ข่าวจริงกับข่าวปลอมหรือข่าวนั้นก็อาจจะเป็นสิ่งเดียวกันได้ กล่าวคือ ในข่าวจริงมีปลอมหรือเท็จอยู่ด้วย ในทางกลับกันในข่าวปลอมหรือข่าวนั้นก็มีความจริงอยู่บางส่วน เป็นต้น

แต่ถ้าเมื่อไรใช้เกณฑ์ตัดสินที่แตกต่างกันไป เช่น ไปใช้เกณฑ์ตัดสิน คือความเป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์ (หรืออาจเป็นโทษ) ต่อฝ่ายที่ใช้ข่าวนั้น ข่าวจริง ก็อาจกลายเป็น “ข่าวปลอม” หรือ “ข่าวนั้น” ได้ ในขณะที่เดียวกันข่าวปลอมหรือข่าวนั้นที่เป็นประโยชน์ก็อาจกลายเป็นข่าวจริงขึ้นมาได้ (ส่วนจริงหรือปลอมหรือเท็จทั้งหมด หรือมากหรือน้อยอย่างนั้นก็เป็นอีกประเด็นหนึ่ง ทำนองเดียวกับที่กล่าวมาในวรรคก่อนหน้า) จึงขึ้นอยู่กับการตัดสินที่ข่าวสามารถเผยแพร่ไปได้รวดเร็วและกว้างขวางนี้ ถ้าข่าวจริงและข่าวที่เป็นประโยชน์ไม่ได้มาด้วยกัน จะเอาอย่างไร (จะเลือกเอาความจริงหรือความเป็นประโยชน์เป็นใหญ่ หรือจะเลือก 1 หรือ 0)

ถ้าวิเคราะห์โดยใช้แนวคิด ทฤษฎีความจริงของสรรพสิ่ง (คือข่าว) ตามแนวคิดยึดความจริงหรือความเป็นจริงที่มีอยู่เป็นภาววิสัย (Objective) ทั้งในลักษณะรูปธรรมของสสารในลักษณะพลังงาน และในลักษณะนามธรรมอื่น ๆ (ทั้งแนวคิดเรื่องความจริงแบบจิตนิยมหรือสสารนิยมหรือแบบทวินิยม) ถ้าพบเนื้อหาของข่าวนั้นไม่ตรงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงของสรรพสิ่งหรือไม่ตรงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมหรือการกระทำของมนุษย์ ถู่ว่านี่คือ “ข่าวปลอม” หรือ “ข่าวนั้น” ตามหลักเกณฑ์ตัดสินข้างต้น แต่ถ้าเมื่อใดที่นำเกณฑ์ตัดสิน คือเกณฑ์ความเป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์ (หรืออาจเป็นโทษ) มาใช้จากข่าวปลอมหรือข่าวนั้นก็อาจกลายเป็นข่าวจริงได้ ถ้าข่าวปลอมหรือข่าวนั้นนั้นมีประโยชน์ ซึ่งหลายครั้งที่เราพบว่ารัฐบาลบางประเทศนำมาใช้ (จนบางครั้งดูเหมือนว่าข่าวปลอมหรือข่าวนั้นมีจำนวนไม่น้อยมาจากฝ่ายรัฐ) ประกอบกับเทคโนโลยีเจริญอย่างรวดเร็ว เช่น ในยุคดิจิทัล เป็นต้น จึงทำให้ข่าวนั้นนำไปใช้ในทางเป็นคุณหรือโทษได้อย่างมากมายในรวดเร็ว จึงทำให้ได้ขอบเขตกว้างไกล

(จนคล้ายยุคความต็มคอมพิวเตอร์ที่เป็น 1 และ 0 ในขณะเดียวกัน) (ปัทมทัต กาญจนสวัสดิ์, 2561)

ถ้าวิเคราะห์โดยใช้แนวคิด ทฤษฎีความจริงของสรรพสิ่ง (คือข่าว) ตามแนวคิดที่ยึดความจริงหรือความเป็นจริงที่มีอยู่แบบจินตนาการร่วมกันของมนุษย์แล้วสมมติบัญญัติขึ้นข่าวปลอมหรือข่าวเท็จกับข่าวจริง อาจตีความได้หลายนัย ซึ่งในที่นี้ขอยกมากล่าวเพียงสองนัย ดังนี้

นัยแรก ข่าวจริง ข่าวปลอม และข่าวเท็จ เป็นไปตามนิยามที่กำหนดไว้ เช่น ในทางภาษาหรือในพจนานุกรม ในศัพท์ทางวิชาการ และในทางกฎหมาย เป็นต้น ตัวอย่างในทางกฎหมาย ความหมายของคำว่า “ปลอม” กับคำว่า “เท็จ” นั้น แตกต่างกัน กล่าวคือ การปลอม นั้นส่วนใหญ่ต้องมีของจริงอยู่ (คือมีสิ่งหนึ่งเป็นของจริงอยู่ และมีอีกสิ่งหนึ่งที่ไม่จริงคือปลอม) เช่น ปลอมสินค้า ปลอมเครื่องหมายการค้า ปลอมเอกสาร และปลอมเงินตรา เป็นต้น ส่วน “เท็จ” นั้น ในทางกฎหมายเห็นว่าไม่จำเป็นต้องมีของจริงอยู่ในโลกนี้ก็ได้อีก เช่น ทำเอกสารเท็จ แจ้งความเท็จ เป็นพยานเท็จ และฟ้องเท็จ เป็นต้น โดยที่การพิสูจน์ความจริงของนัยนี้ อาจใช้ Correspondence Theory หรือ Coherence Theory ก็ได้ และเอาแค่ความจริงหรือความเป็นจริงตามที่ปรากฏแก่สายตาหรือรับรู้ได้ด้วยเหตุผล เช่น ความจริงแบบวิทยาศาสตร์หรือความจริงแบบคณิตศาสตร์ เป็นต้น เมื่อนำไปปรับใช้กับกรณีเรื่องข่าวปลอมหรือข่าวเท็จ ก็เพียงแต่พิสูจน์ให้ตรงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเท่านั้น ก็ถือว่าเป็นข่าวจริง ในทางกลับกันถ้าพิสูจน์แล้วไม่ตรงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงก็ถือว่าเป็นข่าวปลอมหรือข่าวเท็จ เช่น มีคนกล่าวว่าเมื่อวานนี้มีโจรปล้นบ้านนาย ก. พอมาวันนี้ เราจึงไปถามนาย ก.ว่า เมื่อวานมีโจรปล้นบ้านของคุณหรือไม่ ถ้านาย ก.ตอบว่าไม่มี ข่าวนี้ ก็เป็นข่าวปลอมหรือข่าวเท็จ เป็นต้น (WICE Logistics, 2018)

แต่ในความเป็นจริงของข่าวนั้น จำนวนไม่น้อย มักจะมีความเท็จหรือปลอมปนอยู่ เนื่องจากผู้สื่อข่าวไม่ได้ความจริงจากแหล่งข่าวหรือแหล่งข่าวให้ข้อเท็จจริงที่ไม่ตรงกับความจริง ซึ่งอาจจะมาจากเหตุปัจจัยหลายประการ ถ้าความเท็จหรือปลอมนั้นมียุ่่น้อยเราก็มักจะจัดเป็นข่าวจริง จึงเห็นได้ว่าข่าวจริงกับข่าวปลอมหรือข่าวเท็จอาจเป็นสิ่งเดียวกันได้ในบางครั้ง (คือข่าวเดียวกันมีทั้งจริงและเท็จหรือปลอมปะปนกันอยู่) อาจตีความว่าเราไม่เน้นเกณฑ์ตัดสินความจริงแบบภววิสัยของสรรพสิ่งก็ได้ แต่เราค่อนข้างไปเน้นเกณฑ์ตัดสินแบบความเป็นประโยชน์

นัยที่สอง ถ้าเนื้อหาของข่าวนั้นตรงกับกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงของสรรพสิ่งหรือตรงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ทั้งหมดหรือส่วนใหญ่ ถือว่า เป็นข่าวจริง แต่ถ้าเนื้อหาของข่าวนั้นไม่ตรงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงของสรรพสิ่งหรือไม่ตรงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ทั้งหมดหรือส่วนใหญ่ ถือว่า นี่คือนักข่าวปลอมหรือข่าวเท็จ (ส่วนการมี

ความจริงหรือเท็จน้อย นั้นอาจเป็นอีกประเด็นหนึ่ง คล้าย ๆ กับนัยแรก คือจัดเป็นข่าวจริง แต่ถ้า เท็จ หรือปลอมมากอาจจัดเป็นข่าวปลอมหรือข่าวเท็จ) โดยยึดหลักเกณฑ์ความจริงตามที่จินตนาการร่วมกันแล้วสมมติบัญญัติขึ้น ที่ผ่านภาษา เรื่องเล่า เป็นเวลาช้านาน จนสลับซับซ้อน เป็นความจริงตามคุณค่าที่สมมติบัญญัติไว้ร่วมกัน (คล้าย ๆ เกณฑ์ตัดสินแบบการมีอยู่จริงทำนองภววิสัยรวมกับการให้คุณค่าของสรรพสิ่งนั้น) แต่ถ้าใช้เกณฑ์ตัดสินแบบเกณฑ์ความเป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์ (หรืออาจเป็นโทษ) ก็จะคล้ายกับนัยแรก

สรุป

จากแนวคิดเรื่องความจริงของสรรพสิ่ง ตามธรรมชาติหรือแบบภววิสัย และแนวคิดความจริงที่ผ่านจิตทั้งแบบจินตนาการร่วมกันของมนุษย์หรือสมมติสังขจะ ในทัศนะของผู้วิจัย เมื่อนำมาใช้วิเคราะห์สรรพสิ่งที่สมมติร่วมกันเรียกว่า “ข่าว” ทำให้เห็นว่า ข่าวจริง ข่าวปลอม และข่าวเท็จ บางครั้งอาจเป็นสิ่งเดียวกันได้ จึงหาข้อยุติร่วมในถกเถียงกันได้ยาก หรือบางครั้งก็ถกเถียงกันไปคนละประเด็น เพราะเหตุยึดเกณฑ์ตัดสินต่างกัน คือเกณฑ์ความจริงกับเกณฑ์เป็นประโยชน์ จึงมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เพื่อลดข้อพิพาทขัดแย้งและส่งเสริมการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างอย่างสร้างสรรค์ของกันและกัน ตามวัฒนธรรมแบบประชาธิปไตย (ที่ถือธรรมาธิปไตยเป็นใหญ่) พร้อมทั้งให้ใช้ข่าวอย่างถูกต้องชอบธรรม และมีประโยชน์ต่อส่วนรวม เพราะในยุคดิจิทัล (ที่ใช้เลขสองจำนวน คือ หนึ่งกับศูนย์ ไม่ว่าจะช่วงเป็นหนึ่งหรือเป็นศูนย์ ต่างก็เป็นความจริงด้วยกัน) นั้น ข่าว ไม่ว่าจะข่าวจริง ข่าวปลอมหรือข่าวเท็จ ต่างก็เผยแพร่ไปได้อย่างรวดเร็วและกว้างไกล ให้คุณหรือโทษอย่างมากหลายด้านต่อชีวิตมนุษย์

เอกสารอ้างอิง

- คกงฤช ไตรยวงศ์. (2562). On Truth ว่าด้วยความจริง (หนังสือรวมบทความ). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ Illuminations Editions.
- ปณณทัต กาญจนะวสิต. (2561). โลก 4.0. เรียกใช้เมื่อ 20 ธันวาคม 2564 จาก http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2560-2561/PDF/m8455/8455%.pdf
- พระมหาสารอง สมญูโต และณัฐชยา จิตภักดี. (2563). กระบวนการแสวงหาความจริงในเชิงปรัชญาที่ปรากฏในเกสปุตตสูตร. *Journal of Modern Learning Development*, 5(4), 103-117.
- พิจิตรา สีคาโมโต้. (2557). ข่าวลือท่ามกลางวิกฤตการณ์การเมืองในสื่อใหม่: กรณีศึกษาทวิตเตอร์ในวิกฤตการณ์การเมืองปี 2557 โครงการวิจัย สนับสนุนการวิจัยโดยสำนักงาน

- คณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์. เรียกใช้เมื่อ 20 ธันวาคม 2564 จาก <https://researchcafe.org/rumor/>
- ลอย ชุนพงษ์ทอง. (2564). ชุดพุทธธรรม. เรียกใช้เมื่อ 20 ธันวาคม 2564 จาก <https://www.youtube.com/c/LoyAcademy/Playlist>
- สมภาร พรหมทา. (2561). คำบรรยายวิชาปรัชญาปรากฏการณ์วิทยาและอัตถิภาวนิยม ตอนที่ 1-11 ของศูนย์ศึกษาพุทธปรัชญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. เรียกใช้เมื่อ 20 มกราคม 2564 จาก <http://csbp.mcu.ac.th/>
- _____. (2561). คำบรรยายวิชาปรัชญาภาษา ตอนเก้า: ความจริงสี่แบบ ของศูนย์ศึกษาพุทธปรัชญามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. เรียกใช้เมื่อ 20 ธันวาคม 2564 จาก <http://csbp.mcu.ac.th/>
- _____. (2562). คำบรรยายวิชาพุทธศาสนากับวิทยาการสมัยใหม่ ตอนที่ 5-7 ของศูนย์ศึกษาพุทธปรัชญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. เรียกใช้เมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <http://csbp.mcu.ac.th/>
- Bradley, F. H. (1914). *Essays on Truth and Reality*. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press.
- Dyke, H. (2009). *From Truth to Reality: New Essays in Logic and Metaphysics* (English Edition). 270 Madison Ave. New York: N.Y.1006: Routledge.
- WICE Logistics. (2018). ยุค Digital 4.0 เมื่อโลกขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี. Retrieved December 24, 2021, from <https://www.wice.co.th/2018/01/11/digital-4-0-technology>